

Lapin liiton talousarvion 2026 ja taloussuunnitelmien 2027–2028 suunnittelukehys ja laadintaohje

Lapin liiton hallitus 25.8.2025

Talousarvion ja -suunnitelman laadinta

Valtuuston tulee vuoden loppuun mennessä hyväksyä kuntayhtymälle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kahdeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukaudeksi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja – suunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoitetaan tavoitteiden saavuttamiseen resurssit määrärahoina ja tuloarvioina. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Seuraava vuoden talousarvio ja tulevien vuosien taloussuunnitelma laaditaan kokonaisuutena. Ne laaditaan ilman arvonlisäveroa sekä menojen että tulojen osalta.

Menokehys ja kuntien maksuosuudet

Kuntien maksuosuudet on pysyneet samalla tasolla edellisinä vuosina kustannusten merkittävästä kasvusta huolimatta. Maksuosuuksiin tehtiin 4,5 prosentin korotus vuonna 2024 kunta-alan huomattavista palkankorotuksista johtuen. Rahoitustarve palkankorotuksiin olisi ollut huomattavasti suurempi, mutta maakuntahallitus päätti, että palkankorotukset katetaan osittain sopeuttamalla liiton toimintaa.

Vuonna 2025 kuntien maksuosuuksia ei korotettu, mutta TYP-toimintaan aikaisemmin kohdennetulla rahoituksella pystyttiin osittain kattamaan edellisen vuoden palkankorotuksista jäänyttä vajetta.

Aikaisempien vuosien erittäin maltillisten kuntaosuuksien korotusten ja nollakorotusten johtuen sekä mm. kunta-alan palkankorotuksista ja Lapin liiton toimitilojen sisäilmaongelmista johtuen toimintavuoden 2026 budjetin ja sen johdosta kuntien maksuosuuksiin on suuri korotuspaine.

Kokonaisuudessa toimintavuoden 2026 kokonaisbudjettiin esitetään tehtäväksi 9,5 prosentin eli n. 261 000 euron korotus vuoteen 2025 verrattuna.

Esitetyn korotuksen perusteet on tarkemmin esitetty kohdassa: "Tulevat muutospaineet liiton taloudessa".

Kuntien maksuosuuksien muutokset 2020-2026

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
-2,35 %	0,04 %	3,00 %	0,00 %	4,5 %	0,00 %	9,5 %

Lapin liiton talousarvioiden kehitys vuosina 2021-2026

Budjettimuutokset 2021-2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026 (arvio)
Henkilöstö	1 765 900	1 928 018	1 937 658	1 976 295	1 906 295	2 002 623
Palvelut	1 204 000	779 717	1 205 000	775 183	1 295 948	802 783
Tarvikkeet	43 000	47 688	45 000	44 561	44 312	44 312
Vuokrat ja muut toimintakulut	119 000	127 198	128 000	128 961	125 215	262 615
YHTEENSÄ	3 131 900	2 882 621	3 315 658	2 925 060	3 371 770	3 112 333
FEM ja muut tulot	- 578 434	- 104 000	- 684 558	-65 000	-622 270	-101 505
Kuntien maksuosuus	2 554 466	2 631 100	2 631 100	2 749 500	2 749 500	3 010 828
Kuntien maksuosuusmuutos %	0,04 %	3,00 %	0,00%	4,5 %	0 %	9,5 %

Lapin liiton varsinaisen toiminnan toteuma 31.7.2025

TOTEUMAT VASTUUALUEITTAIN	07-2025	TA2025 €	Käyttö-%
Yleishallinto (hallitus, valtuusto, tark.ltk ja muu yleishall.	167 439 €	237 400 €	70,53 %
Maakuntajohtaja	108 658 €	325 824 €	33,35 %
Hallinto ja talous	676 931 €	859 895 €	78,72 %
Kehittäminen ja rahoitus	249 777 €	418 365 €	59,70 %
Aluesuunnittelu (alueidenkäyttö ja ympäristö)	345 219 €	549 794 €	62,79 %
Vaikuttaminen (sis. FEM)	358 044 €	1 024 921 €	34,93 %

YHTEENSÄ

*Alhainen käyttöprosentti johtuu FEMistä, jonka tuotot ja kulut aktivoituvat vasta tapahtuma-aikaan ja sen jälkeen.

Jäsenkuntien arvioidut maksuosuudet 2026

Nimi	Kunnallis- ja yhteisövero-osuus 2024	%	Maksuosuus 2026	Maksuosuus 2025	Muutos € 2026-2025
Enontekiö	3 248 588	0,8959 %	26 973	25 136	1 837
Inari	11 907 355	3,2837 %	98 866	106 688	-7 822
Kemi	45 949 533	12,6714 %	381 515	324 212	57 303
Kemijärvi	13 616 334	3,7550 %	113 055	102 840	10 215
Keminmaa	16 575 936	4,5711 %	137 628	135 412	2 216
Kittilä	16 490 490	4,5476 %	136 919	113 304	23 615
Kolari	6 817 781	1,8801 %	56 607	54 756	1 851
Muonio	4 725 291	1,3031 %	39 234	38 237	997
Pelkosenniemi	1 876 733	0,5175 %	15 582	14 068	1 514
Pello	6 117 381	1,6870 %	50 792	45 979	4 813
Posio	4 804 600	1,3250 %	39 892	38 097	1 795
Ranua	4 340 315	1,1969 %	36 037	37 149	-1 112
Rovaniemi	134 667 392	37,1370 %	1 118 131	1 033 918	84 213
Salla	5 832 689	1,6085 %	48 428	43 788	4 640
Savukoski	2 149 955	0,5929 %	17 851	17 968	-117
Simo	5 771 609	1,5916 %	47 921	44 939	2 982
Sodankylä	22 209 000	6,1245 %	184 399	135 003	49 396
Tervola	4 331 051	1,1944 %	35 960	37 383	-1 423
Tornio	43 066 699	11,8764 %	357 579	336 103	21 476
Utsjoki	1 996 825	0,5507 %	16 579	16 636	-57
Ylitornio	6 127 862	1,6899 %	50 879	47 886	2 993
	362 623 419	100,00 %	3 010 828	2 749 500	261 326

Tulevat muutospaineet liiton taloudessa

Lapin liiton vuoden 2026 talousarvion laadinta perustuu vuoden 2024 tilinpäätökseen sekä toteumaan 31.5.2025. Talousarvion laadinnassa huomioidaan kuitenkin alla olevien muutosten vaikutukset talouteen.

Palkkakustannukset:

Kunta- ja hyvinvointialan sopivat toukokuussa 2025 uusista palkkaratkaisuista. Uudet työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia (2,50 prosenttia vuonna 2025, 2,47 prosenttia vuonna 2026 ja 2,40 prosenttia vuonna 2027). Lisäksi kunta- ja hyvinvointialan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma 2026–2028 tuo kunta- ja hyvinvointialalle kolmen vuoden aikana yhteensä 1,8 prosentin korotukset. Kehittämisohjelman erät ovat: 0,4 prosenttia vuonna 2026, 0,4 prosenttia vuonna 2027 ja 1,0 prosenttia vuonna 2028.

Palkkaratkaisun vaikutukset Lapin liiton talouteen tulevat olemaan vuonna 2026 noin 96 328 euroa, mikä tarkoittaa 3,50 %:n kustannusten nousua. Edellisten kunta-alan palkkaratkaisujen yhteydessä Lapin liiton valtuusto päätti syyskokouksessaan 2023, että vuoden 2024 budjettia korotettiin 4,5 %, jolla tuolloiset palkkaratkaisujen kustannukset saatiin vain osittain katettua. Vajetta jäi sekä palkkojen että muiden kustannusten osalta vuoden 2024 budjettiin edelleen 31 600 euroa eli 1,15 %, mikä katettiin sopeuttamalla liiton toimintaa.

Huomioiden aikaisempien Lapin liiton toiminnan sopeuttaminen palkankorotusten kattamiseksi sopimuskauden 2025-2028 kunta-alan sopimuskorotukset tulee kattaa laskettavissa kuntaosuuksissa täysimääräisenä. Toiminnan sopeuttaminen edelleen uusien palkankorotusten kattamiseksi tarkoittaisi leikkauksia henkilöstössä.

Toimitilat:

Lapin liitto on joutunut siirtymään väliaikaisiin toimitiloihin Hallituskadun toimitiloissa ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi. Tästä johtuen tiloista aiheutuvat kustannukset kasvavat merkittävästi, kunnes Hallituskadun tilat saadaan myytyä tai korjaustoimet tehtyä siten, että toiminta voisi jatkua Hallituskadun tiloissa. Korjaukset tullevat olemaan pitkäkestoiset, joten talousarvioissa on varauduttava siihen, että päällekkäisiä kustannuksia joudutaan kattamaan toimintavuosina 2026 ja 2027. Lisäksi Hallituskadun kiinteistössä tehdyn PTS-suunnitelman pohjalta on oletettavaa, että seuraavan viiden vuoden tilojen korjaus- ja ylläpitokustannukset tulevat olemaan huomattavasti suuremmat aikaisempina vuosina tiloihin budjetoituihin kustannuksiin. Toimitiloista aiheutuvien ylimääräisten kustannusten arvioidaan olevan toimintakaudella 2026 yhteensä noin 140 000 - 165 000 euroa.

Resurssointi ja palveluiden ostot:

Lapin liitto toimii tehtäviinsä nähden kapeilla henkilöresursseilla kaikilla vastuualueilla ja tehtäviä on jouduttu osittain hoitamaan erilaisilla tehtäväjärjestelyillä. Viime vuosina on erityisesti korostunut maankäyttöön ja aluesuunnitteluun kohdistuvat resurssi- ja selvitystarpeet mm. puolustuksellisista, kaivannaisalan, liikenneinfran sekä muun maankäytön tarpeista johtuen. Huomioiden tulevat

selvitystarpeet mm. vaihemaakuntakaavan ja kaksoisraideselvitysten osalta aluesuunnittelun palveluiden ostojen kasvuun tulee budjetissa varautua.

Lisäksi tarpeet kansainvälisen toiminnan ja yhteistyön lisäämiseksi ovat korostuneet ja siihen liittyvä edunajamisen tarve kasvanut. Kansainvälisen yhteistyön edellyttämät kasvaneet matkakustannukset kuitenkin katetaan sopeuttamalla toimintoja ja arvioimalla edelleen matkojen vaikuttavuutta, eikä korotuspainetta ole näin ollen huomioitu vuoden 2026 budjetissa.

Yleinen kustannusten nousu:

Lapin liiton budjetoinnissa ei ole aikaisempina vuosina juurikaan huomioitu yleistä kustannustason nousua, vaikka inflaatio on ollut viimeisimpinä vuosina jopa kuusi–seitsemän prosenttia. Vuodelle 2026 inflaation arvioidaan olevan 1,5 %, mikä tarkoittaisi Lapin liiton budjetissa noin 41 250 euroa.

Yleistä kustannusten nousua ei kuitenkaan ole erikseen huomioitu vuoden 2026 budjetissa, vaan se pyritään kattamaan sopeuttamistoimilla.

Edellä mainituista kustannusten noususta johtuen toimintavuoden 2026 kokonaisbudjettiin esitetään tehtäväksi 9,50 prosentin eli n. 261 000 euron korotus vuoteen 2025 verrattuna.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028			
(alustava)	TA2026	TA2027	TA2028
Henkilöstö	2 002 623	2 032 663	2 063 153
Palvelut	802 783	1 252 783	875 000
Tarvikkeet	44 312	45 000	46 000
Vuokrat ja muut toimintakulut	262 615	141 744	141 744
YHTEENSÄ	3 312 333	3 472 190	3 125 897
FEM ja muut tulot	-101 505	-701 505	-101 505
Kuntien maksuosuus	3 010 828	2 770 685	3 024 392

INVESTOINTIOSA	TS2026	TS2027	TS2028
Palkkaohjelman käyttöönottoprojekti			
*kustannusarvio 45 000 €			
Investointimenot	11 250	11 250	11250
Rahoitusosuudet	11 250	11 250	11250

Talousarvion laadinta-aikataulu

11.8.	Johtoryhmä	Esitys vuoden 2026 talousarvioksi ja vuosien 2027-2028 taloussuunnitelmaksi
25.8.	Lapin liiton hallitus	Suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohje
29.9.	Vastualueet	Ehdotus käyttötalous- ja investointiosasta
20.10.	Johtoryhmä	Luonnos talousarvioehdotuksesta valmis
10.11.	Lapin liiton hallitus	Talousarvioehdotuksen käsittely
15.11. mennessä		Kunnille ennakkotieto talousarviosta ja kuntien maksuosuuksista
1.12.	Lapin liiton valtuusto	Talousarvion hyväksyminen
18.12. mennessä		Kunnille tieto maksuosuuksista vuoden 2026 Lapin liiton menoista

Ohjeita määrärahojen ja tuloerien laskennasta

Lapin liiton talousarvio laaditaan seuraaviin vastuualueisiin jaoteltuna:

1. Yleinen luottamushenkilöhallinto
2. Kehittäminen ja rahoitus
3. Alueiden käyttö ja ympäristö
4. Hallinto ja talous
5. Vaikuttaminen
6. Maakuntajohtaja

Vastuualueet tekevät omat ehdotuksensa talousarvioksi. Tekstiosassa esitetään perustelut talousarvioon ja taloussuunnitelmaan sekä tavoitteet. Perusteluissa tulee ilmetä mm. toiminnan muutosten vaikutuksista menoihin ja tuloihin, suurimmat hankinnat ja avoinna olleiden virkojen ja toimien täyttö.

Palkkamäärärahat

Palkkakustannukset lasketaan toteutuneiden palkkojen mukaisesti huomioiden mahdolliset yleiskorotukset.

Muut henkilöstömenot

Muut henkilöstömenot lasketaan hallinnon toimesta. Koko suunnitelmakaudella 2026–2028 käytetään laskentaperusteena vuoden 2025 prosentteja.

Palvelujen ostot

Yleinen kustannustason nousu on arvioitu olevan 1,5 % vuonna 2026 ,mitä ei ole erikseen budjetissa huomioitu.

Kalustohankinnat

Käyttöomaisuuden aktivointiraja on 10 000 euroa, jota pienemmät hankinnat kirjataan käyttötalouden vuosikuluiksi. Aktivointiraja määrittää samalla, varataanko kalusto- / tarvikehankintaan määräraha talousarvion käyttötalousosaan vai investointiosaan. Mikäli hankinta maksaa 10 000 euroa tai enemmän, määräraha varataan investointiosaan ja vastaavasti, mikäli hankinta maksaa alle 10 000 euroa, varataan määräraha talousarvion käyttötalousosaan. Käyttöomaisuuden kunnossapito on normaalia vuosikulua ja määrärahat varataan käyttötalousosaan. Mikäli kysymyksessä on iso pitkävaikutteinen remontti, josta syntyy poistoperuste, ja kustannus on yli 10 000 euroa, määräraha varataan investointiosaan.

Sisäiset ja laskennalliset erät

Laskennalliset erät eivät sisälly tulosalueiden talousarvion määrärahaan tai tuloarvioon. Laskennallisia eriä ovat vyörytyserät ja arvonnalisäveropalautukset. Vyörytettävät erät, kuten palkanlaskenta, kirjanpito ja maksuliikenne sisällytetään Lapin liiton hallinnon kuluihin.

Muut tulot

Muihin toimintatuloihin merkitään mm. vakuutuskorvaukset (ei henkilöstön tapaturmakorvaukset), vahingonkorvaukset ja muut pienet satunnaiset tulot.

Suunnitelmavuosien menojen ja tulojen laskenta

Suunnitelmavuosien 2027–2028 menoja ja tuloja muuttavat mm. kustannustason muutos, mahdolliset tehtävämuutokset sekä henkilöstömäärämuutokset. Kustannustasoon vaikuttavat mm. ansiotason muutokset, henkilöstösivukulujen muutokset ja muutokset tarvikkeiden ja ostettavien palveluiden hinnoissa. Suunnitelmavuosina 2027–2028 ei lasketa inflaation vaikutusta.

Määrärahamuutoksena käytetään vain toiminnallisia muutoksia esim. henkilöstömäärän lisäys/väheneminen, hankittavien kaluston, tarvikkeiden ja palvelusten määrää sekä tulopuolella tuloperustassa tapahtuvia muutoksia. Uusista investoinneista johtuvat käyttötalouden mahdolliset muutokset tulee laskea mukaan käyttötalouden menoihin ja tuloihin.